

gustationem factam periculum spectat ad venditorem leg. 1, in princip. et leg. *Si quis vino 4*, § 1, ff. de peric. et commod. rei venditæ; *Communis*. (22. Si tamen certus terminus mensurationi, ponderationi, numerationi, vel degustationi præfixus fuit, aut venditor coram testibus emptorem moneat, intra certum tempus ad mensurandam, ponderandam, numerandam, vel degustandam rem emptam accedat, post culpabilem ejus moram periculum ad emptorem ipsum pertinebit; leg. *Si quis vino 4*, ff. De pericul. et commodo rei venditæ; *Communis*.

(23. Quando res aliqua vendita est ad corpus totum, v. g. venditur totum dolium vini, totus cumulus frumenti, et hujusmodi, dicendo: *Vendo tibi totum hunc cumulum tritici, totum hoc dolium vini sine ordine ad mensurandum; quidquid dein contineat, tunc periculum spectat ad emptorem, textu expresso in leg. Cum convenit 2. Cod. de periculo, et commodo rei venditæ, ibi: « Cum universum, quod in horreis erat positum, venisse sine mensura, et claves emptoribus traditas alleges, post perfectam venditionem, quod vino mutato damnum accidit, ad emptorem pertinet. Hæc omnia locum habent non solum si vinum, sed etiam si oleum, vel frumentum vel his similia venierint, et ea, aut deteriora, aut penitus corrupta fuerint. *Communis*. »* (24. Si autem vendatur totum corpus quidem, sed ad mensuram, dicendo v. g. *Vendo tibi totum hoc dolium vini, totum hunc cumulum tritici, et pro quavis urna, vel mensura dabis unum argenteum, tunc cum venditio sit ad mensuram, donec vinum et triticum non sit mensuratum, periculum pertinet ad venditorem: cit. leg. Quod sæpe 35, § 5. de contrah. empt. *Communis*. »* (25. Item erit venditio ad mensuram, si ex toto grege vendantur 10. oves, et ex toto cumulo tritici 10. modii, et ex toto dolio vini 10. urnæ, et sic donec oves fuerint designatæ, modii tritici, et urnæ vini mensuratæ, periculum spectat ad venditorem; cit. l. *Quod sæpe 35, § 5. ff. de contrah. emptio. *Communis* (1).*

(26. Retractus gentilitius est jus quod habet proximior consanguineus venditoris rescindendi, et ad se revocandi, seu retrahendi intra certum tempus venditionem rei immobilis, oblato eodem pretio, quo illa ab extraneo, vel remotiore consanguineo emptæ fuerat. Est *in re communis*. Hujus juris fit mentio Levitici 25, et in l. *Dudum 14. C. de contrah. empt. et cap. Constitutus 8. de in*

(1) Sed hoc semper verum non est, ideoque ut id recte intelligatur observandum est quo fine numerus et admensio apposita sit. Etenim apponi potest demonstrationis gratia, ut indicetur res vendita; secundo per viam modi non alias empturus, si diversum sciret; tertio per viam conditionis. Ultimo casu Auctoris opinio procedit, non ita tamen in prioribus in quibus perfectus dici debet contractus, et in iis omne periculum pertinet ad emptorem, cum sola conditio imperfectum, et suspensum reddat contractum, quousque purificata remaneat conditio. Molina de justit. et jur. disput. 367, num. 3, Pinell. de rescindenda vendit. part. 3. cap. 2, num. 10. Bruneman. in Pandect. lib. 48. tit. 6, in leg. fin.

integrum restit. Et ratio hujus introducti Juris est, ut possessiones paternæ et avitæ facilius conserventur in proxima posteritate, et difficilius transeant ad extraneos, quod nimis lugubre esse dicitur in l. *Lex quæ tutores, § Et tolerabilius, Cod. de administrat. tutor.*

(27. Sola bona immobilia retrahi possunt; Sic communis doctorum arg. l. 62. ff. de contrah. empt. l. *Si in 35. de Minor.* Inter bona autem immobilia computantur etiam annui redditus, ususfructus, decimæ, aliaque Jura, ac res incorporales super re immobili constitutæ; arg. Clement. *Exivi de Paradiso, § Cumque annui, de V. S.* (28. Retrahere possunt omnes venditores consanguinei, non tantum Laici, sed etiam Clerici. Sic communis Doctorum, argum. c. *Constitutus 8. de in integrum restitut.* (29. Religiosus autem consanguineus, vel ejus loco Monasterium retrahere nequit, quia per hujus retractum eluderetur ratio finalis retractus gentilitii, quod nempe possessiones paternæ et avitæ conserventur in proxima posteritate, et non transeant ad extraneos; Engel. lib. 3. Decret. tit. 17, n. 25. Tiracuell. de Retract. part. 1, § 1. gloss. 8, n. 19 et 20, et alii communiter. (30. Jus retrahendi ante omnes competit liberis, sive masculis, sive feminis; argum. l. 1. ff. de verbor. signific. leg. final. Codic. *Quorum bonorum, leg. Voluntas 4. leg. Cum acutissimi 30. ff. De Fideicom. (31. Dummodo tamen liberi sint legitimi, quia ab hoc Jure excluduntur filii, et filia naturales, et spuria; argum. leg. *Spurius 4. ff. Unde cognati, leg. Humanitas 8. Cod. de Natur. liber. (32. Liberis non extantibus, competit hoc jus consanguineis collateralibus cum prælatione semper ad proximioris venditoris; argum. leg. Peto 2. De legatis. (33. Si plures sint consanguinei ejusdem gradus, possunt omnes simul retrahere, et rem retractam possidere in communi, vel si dividi potest, dividere, aut sorti committere; arg. § *Optionis 25. Instit. de Legatis. (34. Cum fratre superstitite nequeunt simul retrahere liberi fratris, vel sororis defunctæ; quia Frater superstes est proximior venditori; argum. leg. Tutela 3, § 5, de legit. tutor. (35. Si consanguineus proximior retrahere nolit, competit tale jus consanguineo remotiori, ordine gradus semper servato; et si unus ex æqualiter propinquis cedat Juri suo, admittendi sunt ad retrahendum reliqui in solidum; *Communis* (2).***

num. 9. 10, 11, et in Cod. lib. 4, tit. 48, leg. 2, n. 2, et late de hoc. Voet. in Pandect. l. 48, tit. 6, n. 4. (Edit. Barbiell.)

(2) Ex Friderici constitutione lib. 5. Feudor. tit. 3, in med. retractus jure privatur quilibet in Cognatum gravem injuriam admittat. Sine effectu pariter allegatur ab illo, qui eidem vel tacite, vel expresse renunciavit, dummodo tacita renunciatio sit talis, quæ necessario præsumptum consensum inducat. Voet. in Pandect. lib. 48, tit. 5, n. 16. Zoes. in Pandect. lib. 48, tit. 5, n. 58 et 59. Plura si velis de retractu, vide Voet. Zoes. loc. supra citatis, ubi multi allegantur Doctores, ut Corvin. in Cod. lib. 4, tit. 54, pag. 245, coll. 1, et seq. (Edit. Barbiell.)

(36. Legitime retrahere volens debet quatuor potissimum conditiones observare. Primo debet retrahere intra annum, et diem; capit. *Constitutus 8. de in integrum restitut.* ibi: « *Infra annum, et diem, »* Titul. 9. § final. lib. 2. Feud. Computatur autem hoc tempus a die cognitæ venditionis Engel. loc. cit. num. 34. et communis aliorum; argum. citat. tit. 9. § final. lib. 2. Feud. ibi: « *Annali silentio, ex quo sciverit, computando.* » (37. Secundo debet offerre integrum pretium ab Emptore extraneo solum una cum omnibus sumptibus et expensis, ratione contractus necessario factis, ita ut emptor servetur omnino indemnus: argum. leg. *Debet autem 27. ff. de Ædilit. leg. Cum dubitatur 3. § Et si quidem cap. de Jure Emphyteutico. (38. Tertio debet refundere factas interea ab emptore in rem expensas necessarias, et utiles, quas ipse consanguineus, vel retrahens fecisset, leg. ultim. 8. ff. de impens. in res dot. leg. *Si Servus 25. ff. de pignorat. act. leg. 27. ff. Ædilit. Edict. Non tamen expensas voluptuarias, cit. leg. Utillum 8. de impens. in res dot. et l. *Sine 32. ff. de administrat. et peric. tutor. (39. Quarto debet suo nomine, et in suum non vero in alterius commodum retrahere. Non enim potest tale Jus cedere extraneo, quia Jus retractus gentilitii, seu consanguinei est personale, adeoque extraneus nequit esse, et fieri illius particeps, aliter rueret natura retractus, qui, ut diximus, introductus est, ne possessiones paternæ et avitæ in alienas et extraneas manus deveniant. *Communis.****

(40. Hinc si proximior consanguineus venditoris ad impediendos alios remotiores consanguineos a tali retractu, fraudulenter et dolose retrahat pro alio extraneo, fingens retrahere pro se, et in suum commodum, peccat contra justitiam, et tenetur ad compensanda damna illis inde secuta; argum. leg. *Si venditor 14. ff. de in diem additione, quia illos malitiose impedit a consecutione boni, ad quod habent legitimum jus, privative quoad omnes extraneos, qui nequeunt fieri participes talis juris, ne, ut diximus, evertatur natura retractus introducti ad hunc specialem finem, ut possessiones paternæ et avitæ conserventur, et remaneant in proxima posteritate, et familia, et non transeant ad extraneos. (41. Sic etiam peccat contra justitiam, et tenetur ad compensanda damna inde secuta extraneus ille, qui emit agrum, seu domum a Petro pro centum v. g. aureis, sed timens, ne domus, seu ager retrahatur a consanguineis, ut hos deterreat, cum consensu Petri scribit fraudulenter et dolose in instrumento, se emisse pro ducentum aureis. Talis enim committit dolum, qui in Jure dicitur *Stellionatus*, et injuste impedit consanguineos venditoris a consecutione boni, ad quod, privative quoad ipsum extraneum, habent verum Jus. Unde si ex tali fraudulenta et dolosa emptione, consanguinei patiuntur aliquod damnum, tenetur extraneus ad compensationem, argum. cit. leg. *Si venditor 14. ff. de in diem additione. Et præsertim si consanguineus habens Jus**

retrahendi, refundisset tali emptori extraneo ducentos aureos, teneretur ipse extraneus hos centum aureos restituere, quia nullo justo titulo posset retinere: Sic recte La Croix lib. 3. part. 2. numer. 995. (42. Unde laudabilis est consuetudo illorum locorum, in quibus ad evitandas omnes fraudes, occurrente dubio similis malitiæ et doli, cogitur venditor, et extraneus emptor ad jurandum quod revera solum sit tale pretium, et cogitur consanguineus retrahens ad jurandum, quod pro se et suo commodo, et non pro alio retrahat.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(43. Quod emptione et venditione perfecta, tametsi res vendita non sit tradita, si casu fortuito pereat, damno Emptoris pereat, liquet ex § 5. Instit. de Emption. et Vendit. ut monet Auctor num. 11. (44. At nihilominus inter alios magnus Cujacius tract. 81. *ad African.* in contrariam ivit sententiam. Innititur ipse L. 12. et duab. sequent. ff. de Pericul. et commod. Rei vendit. tum ex maxime L. 33. ff. *Locat.* Ex professo vero eum refutavit, responditque omnibus hisce legibus clarissimus Alef de eo quod justum est circa pericul. et commod. rei vendit. cap. 2 per tot.

(45. Inter eos vero qui tenent, perfecto contractu emptionis et venditionis, rem venditam, licet non traditam, fortuito casu peremptam damno Emptoris perire, non convenit de ratione hujus dispositionis. (46. Vide qui varias variorum rationes referunt Alef. citat. cap. 2. num. 12. et Vasmut. exercitationum ad obscuriora quædam juris Romani capita c. 1 per tot.

(47. Mox laudatus Alef. eodem cap. 2, num. 13, hanc reddit rationem: « *Quid igitur? Est contractus emptionis et venditionis frequentissimus, atque adeo necessarius, ut dubites, possitne Respublica sine ejus adminiculo vel per horam subsistere. Debebat proinde esse constans, quia alias continuo vacillasset subditorum, suis per hunc contractum necessitatibus prospicientium, securitas, vacillasset Republicæ salus. Si hoc, ergo necesse erat statuere, quod Emptione et venditione perfecta, periculum sit penes emptorem. Quemadmodum enim rerum pretia continuis mutationibus sunt obnoxia: ita timendum erat, ne eo decrescente, Emptor, accrescente autem, Venditor a contractu recederet. His proinde vulneribus mederi oportebat, ideoque (quod audisti) necesse erat statuere, quod, contractu perfecto, et commodum et periculum sit apud Emptorem. Debebat sane (quod fatemur omnes) utrumque esse apud alterutrum. Æquitas postulat, eum sentire commodum, qui sentit damnum, ut hoc pensetur illo, neque leonina fiant jura. Utrumque vero si venditori ferendum, consequens est ut admittas esse contractum, venditionem nempe esse perfectam, nullam tamen inde natam esse obligationem. Nollet enim pretio accrescente stare contractui Venditor, quia ante traditionem (quod ne*

vis) hunc sequitur commodum. Decrecente vero pretio, nollet Emptor, quia dum Venditor captat lucrum, damnum etiam ferat, necesse est. Utrumque igitur in Emptorem conjici prudentissime Leges volunt, ut sic contractum (quæcumque obvenerit sive rei, sive pretii mutatio) donarent firmitate, Contractentem certitudine, et Republicam quiete. Sed utrum bene an male disserat Auctor hic alii dicant (1).

(48. Mihi penitus materiam hanc intuenti videtur Jus Romanum sibi non consentire. Juxta ipsum, ut dictum est, perfecta emptione et venditione, res vendita, licet non tradita, si perit, damno Emptoris perit. At quomodo hoc stare potest cum eo, quod dispositum est in L. 14. Cap. de Rei vindicat. in qua habetur: (49. « Quoties duobus in solidum prædium jure distrahitur, manifesti juris est, ei cui priori traditum est in delinquendo Dominio esse potiorum. » (50. Si Venditor emptione perfecta potest ex jure Romano rem illam alii vendere eumque facere dominum traditione ipsius, a justitiæ, et æquitatis Regulis abhorrere videtur, ut interim ea, si casu fortuito periisset, damno primi Emptoris periisset.

(51. Libet hic sententiam Grotii hac de re afferre: De venditione (inquit lib. 2. c. 12. § 15) et emptione notandum, etiam sine traditione, ipso contractus momento transferri dominium posse, atque id esse simplicissimum. Ita Seneca venditio alienatio est, et rei suæ, jurisque sui in alium translatio: nam et ita fit in permutatione. Quod si actum sit ne dominium statim transeat, obligabitur Venditor ad dandum dominium, atque interim res erit commoda et periculo venditoris. Quare quod venditio et emptio constat præstando ut habere liceat, et evictionem, item quod res periculo est Emptoris, et ut fructus ad eum pertineant antequam dominium transeat, Commenta sunt Juris Civilis, quod nec ubique observatur, immo plerisque Legum Conditoribus placuisse ut ad traditionem usque res commoda et periculo venditoris sit notavit Theophrastus in loco, qui apud Stobacum est (2).

ADDITIONES EX EDITIONE BARBIELLINIANA.

(52. Tria retractus genera distinguenda sunt. Hoc quippe jus vel ex conventionem, vel

(1) Validior ratio ex intimis jurisprudentiæ visceribus desumpta adducitur a Ger. Noodt. ad Pandect. pag. 412, tom. 2, Oper. Emptor. perfecta emptione, statim est creditor rei venditæ, emptor contra est debitor. Interitu autem naturali speciei debitæ liberatur speciei debitor. Heinec. exercit. 54, § 7, tom. 6. Neque super hac re eam repugnantiam invenio, quam notat Auctor a num. 6 ad 8, ex eo quod habeatur in l. 5. (non l. 14, ut ipse legit) Cod. de rei vindicat. Ei ex duobus, quibus in solidum res vendita est, acquiritur dominium cui prius res tradita sit. Ibi enim Imperator loquitur de venditione duobus in solidum facta, non vero prius uni, deinde alteri. Posteriori casu explorati juris est, post primum contractum si Venditor rei venditæ possessionem in alium transferat, multis actionibus posse a primo emptore conveniri, de quibus supra. Priori vero casu nil mirum, quod ei acquiratur dominium

ex juris communis, aut municipalis dispositione, aut jure sanguinis competere potest. Ideo retractus, vel est conventionalis, vel legalis, vel gentililitus. (53. Conventionalis est ille, qui ex conventionem, et pacto contractentium proficiscitur, « ut, si emptor rursus vendat non alii sed sibi (venditori) distrahat. » l. qui fundum 75. ff. de contrahend. emption. quo casu antequam extraneo rem emptam vendat emptor, suo venditori id tenetur denunciare, ut infra duos menses declaret an velit retrahere, quibus peractis, hoc retractus jus amittitur. (54. Quod tamen intelligendum de venditione, cum excepta venditione possit emptor quocumque alio titulo in quemlibet extraneum rem emptam transferre. (55. Voet. in Pandect. lib. 18. tit. 3. num. 10. et late de hoc retractu Zoes in Pandect. lib. 18. tit. 3. a n. 1. usque ad n. 35. Corvin. in Cod. lib. 4. tit. 54. pag. 244. coll. 1 in fin. et coll. 2. cum seq.

(56. Retractus vero legalis multas ob causas pluribus competit, utpote directo domino vigore directi domini, si Emphyteutica bona extraneo vendat Emphyteuta, et vice versa hoc idem jus conceditur Emphyteutæ, si dominus directus directum dominium alienet. Voet. loc. cit. num. 11. (57. Deinde datur sociis ratione partis a consocio distractæ. Zoes. loc. cit. n. 36, de retract. Legali. (58. Conceditur insuper vicinis ratione vicinitatis ex Constitutione Imperatoris Friderici de jure protomisæ, vel ex speciali locorum consuetudine. (59. Zoes. loc. cit. Corvin. loc. cit. coll. 246, in fin. Hoc ulterius gaudet privilegio illi quorum favore res obligatæ, vel oppigneratæ, vel hypothecatæ sunt. Anton. Matthæi de auction. lib. 1, cap. 16, n. 45, et late Cenc. de censibus.

ARTICUTUS V.

Quoad ea quæ concernunt actiones ex empto et vendito, et actionem ob læsionem ultra dimidium, et pactum legis commissoriæ, et additionis in diem.

(1. Actio ex empto, seu empti, est jus quod competit emptori ad consequenda ea quæ a venditore vi contractus debentur; leg. Ex empto. 11, ff. de action. empti. (2. Hoc Jus, seu actio oritur statim ac perfecta, et absoluta habetur venditio, § 1. instit. de

cui prius res tradita est. Cum enim Venditor duobus in solidum obligatus fuerit, manifestum est alteri rem promissam præstando a quacumque obligatione liberari, etiam respectu alterius, cum hæc sit natura obligationis de duobus reis stipulandi, ut singulis quidem promissor in solidum obligetur, sed petitione unius jus alterius perimatur, et unius acceptilatio alteri noceat. Duaren. oper. tom. 3 part. 177, coll. 2, in fin. et pag. 178, coll. 1, in princ. de verbor. obligat. tit. 2, de duobus reis constituend. cap. 4 et 5. Voet. in Pandect. lib. 45, tit. 2, num. 4. (Edit. Barbiell.)

(2) Hanc vero Grotii opinionem erroneam omnino, et insubsistentem doctissime demonstrat Henric. Coccei comment. in eund. ad lib. 2, cap. 7, § 25, et Samuel. Coccei introduct. Glot. illust. dissert. præm. 12, § 208, n. 47. (Edit. Barbiell.)

emptione et venditione. (3. Non potest tamen cum effectu institui contra venditorem, nisi prius sit pretium ex integro solutum, aut saltem realiter ei oblatum; leg. 3, § 8, ff. de action. empti. (4. Actio ex vendito, seu venditi, est jus, quod competit venditori ad consequenda ea, quæ ab emptore vi contractus debentur; l. Julianus 13, § 9, ff. de action. empti. (5. Hoc Jus, seu actio, oritur statim ac perfecta, et absoluta habetur emptio; § 1. Instit. de emption. et vendit. (6. Non potest tamen cum effectu institui contra emptorem, nisi prius a venditore res tradita sit ipsi emptori; l. Qui pendentem 23, ff. de action. empti.

(7. Actio redhibitoria est jus ex empto, competens emptori contra venditorem ad redhibendam, id est iterum habendam, vel reassumendam rem venditam, et e contra ad pretium, cunctaque in integrum restituenda, quando venditor malitiose occultavit, vel non manifestavit rei vitium, defectum, vel morbum, ratione cujus ipsa res, vel ex toto, vel notabiliter est inutilis ad finem, et intentum ementis, adeo ut si emptor scivisset, non emisset. Est in re communis, et desumitur clare ex leg. Cum autem 23, § Julianus, et leg. Facta 60, et Legibus sequentibus ff. de Edilitio Edicto. (8. Vocatur autem redhibitoria ab effectu, quem habet; redhibere enim est facere, ut venditor iterum habeat, quod jam habuit, et sic malitiose vendidit; et quia redhibendo id fiebat, ideo redhibitoria est appellata, quasi redditio; leg. Redhibere 21, ff. de Edilitio Edicto. (9. Actio Redhibitoria competit non solum Emptori, sed etiam ejus hæredibus; l. Sciendum 19, § 5, ff. de Edilitio Edicto. (10. Et potest intentari non solum contra venditorem; sed etiam contra omnes ejus hæredes, l. Cum autem 23, ff. de Edilitio Edicto.

(11. Actio æstimatoria, seu quantominoris, est jus, quod ob venditam rem vitio laborantem competit emptori adversus venditorem, ad hoc ut tantum restituatur emptori, quanto minoris emisset, si vitium vel morbum scivisset. Est in re Communis, et desumitur clare ex leg. 1, l. 35, et aliis pluribus Legibus, ff. de Edilitio Edicto. (12. Vocatur autem æstimatoria, seu quanto, vel quanti minoris ab effectu, quem habet; tenetur enim venditor restituere emptori tantum pretium secundum peritorum æstimationem, quanto minoris emisset emptor, si vitium, vel morbum rei scivisset. Sic communis Doctorum ex citatis Legibus de Edilitio Edicto. (13. Actio æstimatoria, seu quanto minoris, vel quanti minoris competit non solum emptori, sed etiam ejus hæredibus, leg. Sciendum § 5, ff. de Edilitio Edicto. (14. Et potest intentari, non solum contra venditorem, sed etiam contra omnes ejus hæredes; leg. Cum autem 23, § 5, ff. de Edilitio Edict.

(15. Si venditor ignorans vitium rei, ipsam sine ulla malitia, et fraude vendidit tamquam bonam, non tenetur de damnis inde secutis, sed sola actione æstimatoria conveniri potest ad restituendum pretium, quanto minoris emptor emisset, si vitium rei scivisset; leg.

Julianus 13, ff. de actionibus empti. (16. Si autem venditor rem notabili vitio laborantem scienter, et malitiose vendidit emptori, potest conveniri ab emptore actione Redhibitoria, vel Æstimatoria, non solum ad restituendum pretium, vel partem ejus, sed etiam ad compensanda omnia inde secuta damna, textu expresso in cit. leg. Julianus 13, in ff. de actionibus empti, ibi: « Qui pecus vitiosum vendidit, si quidem ignorans fecit, id tantum ex empti actione præstaturum, quanto minoris esset empturus, si ita esse scivisset; Si vero sciens reticuit, et emptorem deceptit, omnia detrimenta, quæ ex ea emptione emptor traxerit, præstaturum ei; sive igitur ædes tigni vitio corruerint, ædium restitutionem, sive pecora contagione morbosæ pecoris perierint, quod interfuit idonee venisse, erit præstandum; Item qui furem vendidit, aut fugitivum, etc. » Concordat leg. 1, Cod. de Edilitiis actionibus et leg. Quæro 58, de Edilitio Edicto. Est communis.

(17. Pro instituenda Actione redhibitoria conceduntur sex menses, textu expresso in leg. 19, § fin. ff. de Edilitio Edicto, ibi: Tempus autem redhibitionis sex menses utiles habet. (18. Pro instituenda autem actione æstimatoria conceditur annus integer, textu expresso in cit. l. 19, § final. de Edilitio Edicto, ibi: Si autem non redhibentur, sed quanto minoris agitur, annus utilis est, et concordat leg. 2, Cod. eodem. (19. Quando ob vitium rei conceditur Actio redhibitoria, potest emptor intra sex menses loco ipsius assumere æstimatoriam; ita tamen ut non assumpta, variare amplius non possit; l. Si quid 18, in princip. ff. de Edilitio Edicto, l. Si is, qui § 1, de except. rei judic. (20. Si autem intra sex menses emptor nullam intenterit Actionem; potest post illos sex menses adhuc intra annum intentare Actionem æstimatoriam; l. Si tamen 42, § de Edilitio Edict. ibi: Non nocebit emptori, si sex mensium exceptione redhibitoria exclusus, velit intra annum æstimatoria agere. (21. Anno tamen elapso nullam amplius actionem, nec Redhibitoriam, nec Æstimatoriam poterit emptor intentare; quia tales Actiones in foro externo eo tempore præscribuntur; leg. Cum proponas 2, Cod. de Edilitio Action. ibi: Etenim Redhibitoriam actionem sex mensium temporibus, vel quanto minoris anno concludi, manifesti juris est. (22. In foro autem interno nunquam eximitur venditor ab obligatione restituendi, vel compensandi damna per talem deceptionem illata emptori; arg. Regul. 4, Juris in 6, ibi: Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum, et sic communis Doctorum cum Molina disp. 353, conclus. 2, Layman. lib. 3, tr. 4, c. 17, n. 15.

(23. Actio ob læsionem non conceditur de jure Civili, nisi læsio sit ultra dimidium, habetur expresse ex leg. 2, Cod. de rescindend. venditi. et leg. Si voluntate 8, Cod. eodem. (24. Sic etiam de jure Canonico loquendo de foro externo cap. Cum dilecti 3. et cap. Cum causa 6, de emption. et vendit. ibi: « Cum constitisset nobis Monasterium